

A DOHÁNYZÁS VAGY EGÉSZSÉG KIEGÉSZÍTŐ ÓVODAI PROGRAM HATÁSVIZSGÁLATA

**Bartha Enikő *, Berkes Tímea **, Sági Andrea **, Urbán Róbert **,
Demjén Tibor *****

* AVKF, Neveléstudományi és Módszertani Intézet, Vác; ELTE PPK, Pszichológiai Intézet

Személyiség- és Egészségpszichológiai Tanszék, Budapest

** ELTE PPK, Személyiség- és egészségpszichológia Tanszék, Budapest

*** OEFI

Kulcsszavak: hatásvizsgálat, dohányzás-megelőzési program, teljesítmény

Az Országos Egészségfejlesztési Intézet 1994-ben elindított egy óvodásoknak szóló programot. A szakemberek óvodapedagógusok segítségével kidolgoztak olyan foglalkozásokat, amelyek mesékkel és speciálisan kifejlesztett eszközökkel azt a célt szolgálják, hogy a kisgyermek életkori sajátosságaihoz igazodó megfelelő szintű információt adjanak a témában, befolyásolják az egészséges életmód választását megkönnyítő attitűd formálását. A program további célja egyrészt, hogy segítse a passzív dohányzás kényszere elleni aktív fellépést, másrészt, hogy kedvezően befolyásolja az óvodás korú gyermekek és szülei attitűdjét a dohányzásról való leszokással kapcsolatban.

A vizsgálat célja, hogy kimutassa a program hatékonyságát a dohányzásra vonatkozó ismeretek, attitűdök és készségek megváltoztatásában az óvodások és a szülők körében egyaránt. A randomizált kontrollcsoportos hatásvizsgálat megkezdése előtt elővizsgálatot végeztünk. A mintavétel rétegzett mintavétellel történt. A gyerekekkel klinikai interjút, a szülőkkel és a pedagógusokkal kérdőíves vizsgálatot folytattunk. A vizsgálatot három alkalommal végeztük el: közvetlenül a program elkezdése előtt, közvetlenül utána és három hónappal a program befejezése után. A hatásvizsgálatban 287 gyermek vett részt (149 fő a kísérleti csoportban, 138 fő a kontrollcsoportban), átlagéletkoruk 73,6 hónap.

A viselkedéses készségek változását a passzív dohányzás helyzetére adott válasszal mértük. Az első adatfelvételnél a kísérleti és kontrollcsoport eredményei között nem volt szignifikáns különbség, a második és a harmadik adatfelvétel során a χ^2 -próba szignifikáns különbséget mutatott. Az ismeretek változását részben azzal mértük, hogy környezeti inger (köhögés) hatására felidéződnek-e a dohányzás hosszú távú következményei. A két csoport teljesítménye között az első alkalommal nem volt szignifikáns különbség, míg a 2. és 3. adatfelvételnél szignifikáns különbséget találtunk. Mindkét alkalommal a kísérleti csoportba tartozók nagyobb aránya magyarázta a köhögést a dohányzással. A gyermekek teljesítményét teljesítménypontszámmal is meghatároztuk. A programban részt vevő gyerekek teljesítménymutatóértékei szignifikánsan magasabbak voltak a program után közvetlenül és a program után három hónappal, mint a kontrollcsoport teljesítménymutatói.

A program hatására változtak a gyermekek attitűdjei, tudatosabban ítélték el a dohányzás kellékeit, gyakrabban ítélték rossznak, egészségtelennek a dohányzást. A „Dohányzás vagy Egészség” Kiegészítő Óvodai Program jól megtervezett és kivitelezett program, amely a gyermekek életkori sajátosságait szem előtt tartva, érdekes eszközöket alkalmazva, igen változatos módszerekkel hívja fel az óvodások figyelmét a dohányzás veszélyeire és elkerülésének lehetőségeire.

A kutatást támogatta: Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, AVKF, Neveléstudományi és Módszertani Intézet